

III. PRZEGLĄD ORZECZNICTWA

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

Kodeks zobowiązań z 27 X 1933 r. (Dz. U. nr 82, poz. 598 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 122. „(Postępowanie sądu o stwierdzeniu zgonu ma charakter deklaryacyjny, a wydanie go po urodzeniu dziecka, urodzonego w czasie, który w związku ze stwierdzoną datą zgonu męża powódki wyłącza jego ojcostwo, nie stanowi w zasadzie przeszkody do dochodzenia przez powódkę na podstawie art. 122¹ k.z. roszczeń regresowych od osoby, której ojcostwo zostało przez sąd ustalone” (uchwała III CO 43/64 z 4 VIII 1964 r.).

Art. 123—126. Używanie sprzętu należącego do przedsiębiorstwa państwowego przez jego pracowników dla prywatnych celów zarobkowych stanowi czyn niedozwolony. Należne z tego tytułu odszkodowanie z reguły będzie obejmować odszkodowanie za rzeczywiste zużycie sprzętu, stratę spowodowaną pozbawieniem możliwości używania sprzętu dla potrzeb przedsiębiorstwa oraz obowiązek zwrotu korzyści majątkowych uzyskanych przez pracownika od osób trzecich za prace wykonane przy użyciu sprzętu przedsiębiorstwa państwowego. Zwrot tych korzyści majątkowych wchodzi w grę w takim zakresie, w jakim uzyskane korzyści majątkowe wiążą się bezpośrednio z użyciem sprzętu przedsiębiorstwa państwowego. Sprawca czynu niedozwolonego obowiązany jest do zwrotu korzyści według zasad określonych w przepisach art. 128—126 k.z., przy czym ze względu na niesłuszne wzbogacenie, mające swe źródło w czynie niedozwolonym, wyłączone jest stosowanie art. 127 k.z. (I PR 311/612 z 20 VIII 1964).

Art. 134. Sam fakt wydania przez wychowawcę kolonii 13-letnim upośledzonym wskutek głuchoty dzieciom zakazu oddalania się z plaży i samodzielnego wchodzenia do wody nie wystarcza do przyjęcia, że wychowawca dopełnił w sposób należyty swój obowiązek nadzoru nad powierzonymi mu dziećmi, i uzasadnia jego odpowiedzialność na podstawie art. 134 k.z. za skutki wypadku dziecka, które — wbrew zakazowi — nie zauważone przez wychowawcę samowolnie oddaliło się od grupy i zatonoło. Jest bowiem notoryjne, że nawet wówczas, gdy chodziło o normalnie rozwinięte dzieci w tym wieku, to samo wydanie zakazu byłoby z reguły nie wystarczające i musiałyby być poparte dopilnowaniem jego przestrzegania, tym bardziej więc musi się to odnosić do dzieci upośledzonych, które wymagają szczególnej opieki (I CR 251/63 z 16 III 1964 r.).

Art. 158 § 2. Stopnia przyczynienia się poszkodowanego będącego jednostką gospodarki uspołecznionej do powstania szkody (manka) w rozumieniu art. 158 § 2 k.z. nie można określać proporcjonalnie do ilości osób z kierownictwa poszkodowanego skazanych za niedopełnienie obowiązku nadzoru. Poszkodowany — powód — występuje bowiem w procesie jako jedna osoba prawna i tylko jednej osobie można przypisać przyczynienie się do szkody, bez względu na to, ile osób z zarządu powoda czy księgowości zawiniło. Chodzi bowiem o jeden obowiązek, który nie został dopełniony, a był nim obowiązek właściwego nadzoru nad pracą pozwanego pracownika, który spowodował manko (I PR 303/63 z 12 VIII 1964 r.).

Art 162. Jakkolwiek z mocy art. 45 ust. 2 dekretu z 25 VI 1954 r. o powsz. zaoparz. emeryt, prac. i ich rodzin oraz § 3 rozp. R.M. z 24 VI 1958 r. w sprawie

warunków, w jakich uważa się rodziców i męża za pozostających na utrzymaniu pracownika (Dz. U. nr 42, poz. 200) rodziców pracownika uważa się za uprawnionych do renty rodzinnej, jeżeli m. in. pozostawali na utrzymaniu pracownika i wspólnie z nim zamieszkiwali, przepisy te nie mają jednak zastosowania w procesie o rentę uzupełniającą, w którym sąd bada wyłącznie istnienie przesłanek przewidzianych w przepisie art. 162 k.z. w związku z art. 24 dekretu z 25 czerwca 1954 r. o powsz. zaopatrz. emeryt. (3 CR 236/62 z 21 II 1963 r.).

Art. 239. Ryzyko, że w razie utraty książeczki oszczędnościowej PKO i do wodu osobistego ktoś trzeci podejmie z tej książeczki pieniądze, zanim upłynie termin (dwudniowy od daty zawiadomienia PKO o utracie) z § 23 reglaminy („Postanowienia dla właścicieli obiegowych książeczek oszczędnościowych PKO” z października 1356 r.), obciąża właściciela książeczki. Ażeby powstała odpowiedzialnego PKO, musiałyby się ustalić okoliczności, z których wynikałoby, że bez dokonywania jakichkolwiek dokładniejszych porównań, nieidentyczność osoby była oczywista. Taka sytuacja miałaby np. miejsce, jeżeliby książeczka i dowód osobisty opiewały na mężczyznę, a po odbiór pieniędzy zgłaszała się kobieta. Na powódzie spoczywa ciężar dowodu, że taka właśnie lub podobna sytuacja miała miejsce w danym wypadku. Umowa stron (regulamin) wyłącza bowiem odpowiedzialność PKO za sam fakt, że wypłata została dokonana do rąk osoby, której nieidentyczność była możliwa do stwierdzenia przez porównanie podpisów (III CR 356/63 z 7 I 1964 r.).

Art. 239. „Pracownik odpowiedzialny jest za szkodę wyrządzoną pracodawcy przez zawinione niestawienie do pracy” (uchwała III PO Co/64 z 19 XII 1964 r.).

Art. 455. Nadużycie przez pracownika uprawnień wynikających z art. 455 k.z. może polegać na biernej postawie pracownika, który nie wykazuje żadnej inicjatywy w kierunku uzyskania zatrudnienia w innym zakładzie pracy. Dopuszczalność zatem realizowania przez pracownika w całej pełni uprawnień wynikających z wymienionego przepisu, tj. dochodzenie odszkodowania za cały okres pozostawania bez pracy, zależy od tego, kiedy pracownik rozpoczął poszukiwania nowego zatrudnienia (III PR 36/64 z 15 IX 1964 r.).

Art. 473. „Uznanie długu po upływie terminu przewidzianego w art. 473 k.z. nie rodzi skutków prawnych” (uchwała składu 7 sędziów (SN III PO 35/64) z 30 XII 1964 r.).

Art. 496. Jeżeli przyjmujący zamówienie wskutek zaniechania dzieła przez zamawiającego uzyskał czas, który może wyzyskać zarobkowo w inny sposób, to wówczas zamawiający dzieło może z wynagrodzenia odjąć to, co przyjmujący zamówienie mógł lub mógłby zarobić dzięki temu, że zamówione dzieło zostanie zaniechane. Ciężar dowodu w tym zakresie spoczywa na zamawiającym (II CR 417/63 z 13 III 1964 r.).

Art. 627. Przepis art. 627 k.z., uzależniający ważność poręczenia za dług przyszły od określenia górnej granicy odpowiedzialności, nie ma zastosowania do odpowiedzialności opartej na przepisach prawa wekslowego (II CR 249/63 z 23 X 1963 r.).

Prawo wekslowe z 28 IV 1936 r. (Dz. U. Nr 37, poz. 282)

Art. 46. „Zastrzeżenie „bez kosztów” „bez protestu” przewidziane w art. 46 prawa wekslowego nie wymaga odrębnego podpisu dłużnika wekslowego (wystawcy, poręczyciela, indosanta), jeżeli zostało zamieszczone w treści wekslu ob-

jętej podpisem tego dłużnika, od którego zastrzeżenie pochodzi" (uchwała III CO 47/63 z 9 XI 1963 r.)

Dekret z 29 VIII 1945 r. w sprawie postępowania o ubezwłasnowolnienie (Dz. U. Nr 40, poz. 225)

Art. 19 § 1. Przepis ten, uprawniający również i samą osobę ubezwłasnowolnioną do zgłoszenia wniosku o uchylenie ubezwłasnowolnienia, nie wyłącza ogólnej zasady wyrażonej w art. 57 k.p.c. w związku z art. 4 k.p.n., że w postępowaniu tym ubezwłasnowolniony powinien być reprezentowany przez swego opiekuna (I CR 56/63 z 24 I 1964 r.).

Dekret z 13 IX 1946 r. o rozgraniczeniu nieruchomości (Dz. U. nr 55, poz. 298)

Art. 15. Stosownie do art. 15 pomienionego dekretu rozgraniczenia w trybie spornym można domagać się tylko wtedy, gdy do istoty sporu należy problem własności nieruchomości, a ustalenie granicy ma w tym sporze charakter wtórny. Aby zaś rozstrzygnąć, jaki charakter ma określona sprawa, należy badać, jaka jest przyczyna konfliktu, który ją spowodował. Jeżeli do wszczęcia sprawy dochodzi dlatego, że wątpliwa lub sporna stała się granica, jest to sprawa o rozgraniczenie nieruchomości, choćby nawet wszczynający sprawę żądał wydania przygranicznego pasa gruntu dlatego, że stan jego posiadania ma węższy zakres, aniżeli to wynika z linii granicznej, jaką uznaje on za właściwą. W takim wypadku żądanie wydania pasa gruntu ma charakter wtórny, jest bowiem następstwem wytworzenia się w terenie wadliwej granicy. Jeżeli natomiast wszczynającemu sprawę chodzi o ustalenie własności albo o wydanie nieruchomości lub jej części, dlatego, że jego przeciwnik zagarnął tę nieruchomość lub jej część, że nie wydał jej po ustaniu stosunku dzierżawy itp., a do rozstrzygnięcia sprawy konieczne jest ustalenie granicy, to takie ustalenie granicy miałoby charakter wtórny (III CR 136/63 z 31 VIII 1963 r.).

Dekret z 5 VIII 1949 r. o państwowym arbitrażu gospodarczym (Dz. U. 1961 nr 36, poz. 195)

Art. 5. Stosownie do art. 5 ust. 1 powołanego dekretu dla sporów o koszty procesu, spowodowane wadliwym wytoczeniem powództwa przez jeden z podmiotów arbitrażowych przeciwko drugiemu takiemu podmiotowi, jako sporów dotyczących praw majątkowych, droga sądowa jest wyłączona, nie mogą więc co do nich zapadać żadne rozstrzygnięcia sądowe (I Cz. 37/64 z 15 V 1964 r.).

Przepisy ogólne prawa cywilnego z 18 VII 1950 r. (Dz. U. nr 34, poz. 311)

Art. 3. Przepis art. 3 p.o.p.c. nie może usprawiedliwić uwzględnienia roszczenia pracownika dochodzonego po upływie terminu z art. 473 k.z. Jednakże sąd z przyczyn uzasadnionych szczególnymi okolicznościami może uwzględnić spóźnione zgłoszenie roszczenia" (uchwała składu 7 sędziów SN III PO 37/63 z 26 XI 1964 r.).

Kodeks postępowania cywilnego — Obwieszczenie Ministra Sprawiedliwości z 25 VIII 1950 r. o ogłoszeniu jednolitego tekstu kodeksu postępowania cywilnego (Dz. U. nr 43, poz. 394 wraz z późniejszymi zmianami)

Art. 2. „Dla dochodzenia przez pracownika od pracodawcy roszczenia o kwotę nienależnie pobranego z wynagrodzenia za pracę podatku od wynagrodzenia droga sądowa jest niedopuszczalna" (uchwała składu 7 sędziów SN III PO 19/63 z 23 X 1964 r.).

Art. 50 § 1. Stosunek zależności między kierownikiem sądu a sędziami tego sądu unormowany w prawie o ustroju sądów powszechnych nie jest sam przez

się stosunkiem osobistym tego rodzaju, że mógłby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziów rozpoznających sprawę, w której przedstawicielem Skarbu Państwa będącego stroną w sprawie jest kierownik sądu (II CO 3/64 z 9 XI 1964 r.).

Art. 59. Sąd powszechny ma obowiązek czuwać, by Skarb Państwa był należycie zastąpiony w sprawie; nie jest jednak upoważniony do rozstrzygnięcia, który z występujących w sprawie organów jest upoważniony do reprezentowania Skarbu Państwa, jeżeli niewątpliwe jest, że jeden z nich jest tym upoważnionym organem (II OR 555/63 z 4 IX 1964 r.).

Art. 333 § 3. Gdy wyrok w chwili jego ogłoszenia zawierał jedynie podpisy dwóch sędziów, wada taka (art. 333 § 3 k.p.c.) powoduje nieważność ogłoszonego orzeczenia i nie może być skutecznie sanowana przez późniejsze uzupełnienie brakującego podpisu (2 CR 226/62 z 27 II 1964 r.).

Rozporządzenie Ministra Finansów z 28 VI 1955 r. w sprawie przymusowego ściągania niektórych należności państwowych (Dz. U. nr 32, poz. 193)

§ 1 pkt 1. Stosownie do § 1 pkt 1 powyższego rozporządzenia przymusowemu ściąganiu w trybie egzekucji administracyjnej podlegają należności przedsiębiorstw komunikacyjnych i transportowych za przewóz tylko takich przesyłek, które dekretem z dnia 24 XII 1952 r. o przewozie przesyłek i osób kolejami (Dz. U. z 1953 r. nr 4, poz. 7) zalicza do przesyłek „bagażowych”. Natomiast do dochodzenia należności z tytułu przewozu przesyłek „ekspresowych” właściwa jest droga sądowa (art. 123 dekretu z 24 XII 1952 r.) (III CR 17/64 z 5 III 1964 r.).

Dekret z 18 I 1956 o ograniczeniu dopuszczalności rozwiązywania umów o pracę bez wypowiedzenia i o ciągłości zatrudnienia (Dz. U. nr 2, poz. 11)

Art. 16. Nieobecność w pracy z powodu odbywania kary pozbawienia wolności nie należy — w świetle obowiązującego ustawodawstwa pracy — do przyczyn, których spełnienie się powoduje automatycznie, z mocy prawa, rozwiązanie stosunku pracy. Sytuacji prawnej pracownika nie zmienia wówczas nawet ta okoliczność, że w czasie odbywania kary pozbawienia wolności wykonywał on jakąś pracę dla innego wskazanego przez władze więzienne zakładu pracy, ponieważ w tych okolicznościach nie zachodzi przejście pracownika do innego zakładu pracy w rozumieniu art. 16 ust. 1 dekretu z 18 I 1956 r. i przepis ten, nawet w drodze analogii nie może mieć wówczas zastosowania.

W takiej sytuacji pracownik zachowuje ciągłość pracy w zakresie uprawnień do urlopu wypoczynkowego, chociaż faktycznie pracy nie wykonywał i chociażby faktyczna przerwa w wykonywaniu pracy trwała ponad trzy miesiące, gdyż jego stosunek pracy trwa nadal. W takim wypadku nie może mieć też zastosowania przepis art. 7 ustawy z 16 V 1922 r. o urlopiach dla pracowników zatrudnionych w przemyśle i handlu, ograniczający dopuszczalną przerwę w pracy do trzech miesięcy, ponieważ nie chodzi wówczas o nawiązanie stosunku pracy, lecz o kontynuowanie dawnego stosunku pracy, który nie został rozwiązany (II PR 237/64 z 23 V 1964 r.).

Art. 17. „Zakład pracy nie może dokonać wypowiedzenia umowy o pracę lub stosunku służbowego w dni ustawowo wolne od pracy” (uchwała III PO 38/64 z 31 XII 1964 r.).

Ustawa z 28 V 1957 r. o wyłączeniu spod publicznej gospodarki lokalami domów jednorodzinnych oraz lokali w domach spółdzielni mieszkaniowych (Dz. U. 1962 r. nr 47, poz. 228).

Art. 8 ust. 1. Najemcy, który zajął lokal w domu objętym przepisami ustawy z 28 V 1957 r. po wejściu w życie tej ustawy, nie przysługuje ochrona przewidziana w art. 8 ust. 1 ustawy nawet wtedy, gdy przydział lokalu nastąpił przed datą wyłączenia danego domu spod publicznej gospodarki lokalami (II CR 52/64 z 3 II 1964 r.).

Ustawa z 21 I 1958 r. o wzmoczeniu ochrony mienia społecznego przed szkodami wynikającymi z przestępstwa (Dz. U. nr 4, poz. 11).

Art. 18. Osoba, która domaga się w trybie powództwa zwolnienia od egzekucji mienia zajętego na podstawie przepisów ustawy z 21 I 1958 r., powinna przed wytoczeniem powództwa zgłosić do właściwego organu odpowiednie żądanie z podaniem wszystkich zarzutów i dowodów pod rygorem utraty prawa do zwrotu kosztów procesu nawet wtedy, gdy się z powództwem utrzyma (III CR 234/63 z 30 XI 1963 r.).

Ustawa z 17 II 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. nr 12, poz. 61).

Art. 128 § 3. Ponieważ przepis art. 128 § 3 ustawy o spółdzielniach i ich związkach uzależnia prawo bezzasadnie wykluczonego członka do dochodzenia odszkodowania i nawiązania stosunku pracy od tego, czy członek dochodzi w trybie przewidzianym w art. 38 ustawy uchylenej uchwały walnego zgromadzenia o wykluczeniu go ze spółdzielni, uznać należy, że roszczenie o odszkodowanie za rozwiązanie stosunku pracy, będące konsekwencją wykluczenia (art. 126 § 1 ustawy), nie powstaje i nie staje się wymagalne przed uchynieniem uchwały o wykluczeniu i przywróceniem wykluczonemu jego praw członkowskich. Dlatego w wypadku określonym w art. 128 § 3 ustawy o spółdzielniach i ich związkach, sześciomiesięczny termin prekluzyjny z art. 127 § 5 tej ustawy nie biegnie już od chwili bezzasadnego rozwiązania stosunku pracy, jak to ma miejsce w sytuacjach przewidzianych w art. 127 § 1 i art. 128 § 1 ustawy, lecz dopiero od daty uchynienia uchwały walnego zgromadzenia o wykluczeniu (I PR 62/64 z 17 III 1964 r.).

Ustawa z 14 VII 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (Dz. U. nr 32, poz. 159).

„W świetle obowiązujących przepisów prawa wieczyste użytkowanie nie może być przedmiotem obrotu prawnego odrębnym od prawa własności budynku wzniesionego przez wieczystego użytkownika na gruncie oddanym mu przez Państwo w wieczyste użytkowanie” (uchwała III CO 60/63 z 14 XI 1963 r.).

Zebrał:
Witold Świącicki

2. ORZECNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA

Kodeks karny

Art. 21. Fakt bezprawnego posiadania przez oskarżonego broni palnej na zabawie nie wyłącza możliwości posłużenia się tą bronią w obronie koniecznej (I II 1965 — I K 285/64).

Art. 240. Przestępstwo z art. 240 k.k. zachodzi wówczas, gdy w wyniku bójki lub pobicia człowieka dochodzi do uszkodzeń ciała, o których mowa w § 1 tego

przepisu, albo do śmierci człowieka. Przy czym dla bytu tego przestępstwa jest bez znaczenia, czy jego uczestnik używał niebezpiecznego narzędzia, jednak przypisanie tego czynu może nastąpić jedynie wtedy, gdy uczestnik bójki czy pobicia przewidywał skutki wspólnego działania lub powinien je być przewidzieć (art. 15 § 2 k.k.). Z tego powodu ustalenie, kto z uczestników bójki lub sprawców pobicia używał niebezpiecznych narzędzi, nie ma znaczenia. Kwestia ta odgrywa jednak istotną rolę przy ocenie stopnia winy poszczególnych uczestników bójki lub pobicia (15 IX 1964 — IV K 196/64).

Art. 293. Przepis art. 293 k.k., jakkolwiek ujęte w formę delicti sui generis, w istocie swej jest niczym innym jak zjawiskową postacią (podżeganie, wzgl. pomocnictwo) przestępstwa m. in. także z art. 290 k.k., które zostało wyłączone spod dobrodziejstwa amnestii z 1964 r. Zgodnie z utartą praktyką nie tylko sprawca przestępstwa wyłączonego spod dobrodziejstwa amnestii, lecz także podżegacz i pomocnik, jak również osoba usiłująca popełnić takie przestępstwo nie korzystają z dobrodziejstwa amnestii (5 I 1965 — I K 257/04).

Kodeks postępowania karnego

Art. 117. Przepis art. 117 k.p.k. nie stanowi, aby badanie psychiatryczne powinno być dokonane przez dwóch biegłych jednocześnie. Badanie oskarżonego przez jednego biegłego a następnie przez drugiego biegłego, który w pełni potwierdził opinię pierwszego biegłego, czyni zadość wymaganiom art. 117 k.p.k. (4 II 1965 — IV K 363/64.).

Art. 124. przepis art. 124 k.p.k. nie odbiera sądowi uprawnień wynikających z przepisu art. 320 k.p.k. w przypadkach, gdy opinie biegłych są sprzeczne nie co do wiadomości specjalnych, lecz w zakresie przesłanek rzutuujących na ocenę winy oskarżonego. Odrzucając założenie „biegłego — sędziego”, sąd jako dominus litis postępowania karnosądowego ma pozostawioną w świetle przepisu art. 124 k.p.k. swobodną ocenę opinii biegłych na równi ze swobodną oceną wszelkich dowodów w sprawie pod warunkiem, że uzasadni należycie, dlaczego ocenił wyżej wartość dowodową jednej opinii ponad drugą (5 X 1964 — IV K 249/64).

Art. 305. Ze stanowiska art. 305 k.p.k. istotne jest w zakresie braków w śledztwie ich ustalenie na rozprawie, nie ma natomiast znaczenia, za czyją sprawą postępowanie przygotowawcze okazało się dotknięte brakami, w szczególności czy braki spowodowało niewłaściwe prowadzenie postępowania przygotowawczego, czy też były one wynikiem celowej taktyki podejrzanych. Art. 305 § 1 k.p.k. znajduje bowiem zastosowanie, jeżeli tylko okaże się na rozprawie, że braki w śledztwie (istotne i których na rozprawie uzupełnić nie można) istnieją obiektywnie, niezależnie od przyczyny.

Rozumowanie odmienne mogłoby doprowadzić do naruszenia art. 73 k.p.k. i wynikającej z tego przepisu zasady, że oskarżony (podejrzany) nie ma obowiązku wykazywania swej niewinności.

Art. 305 k.p.k. nie wskazuje określonego stadium procesowego, od którego postanowienie o przekazaniu może zapaść, a podkreśla jedynie, że ma ono zapaść na rozprawie, którą — stosownie do art. 285 k.p.k. — rozpoczyna jej wywołanie. Co więcej, przekazanie takie może nastąpić, gdy zachodzi konieczność uzupełnienia śledztwa i przed rozprawą, bo z mocy art. 251 k.p.k. — w stadium przygotowania do rozprawy głównej.

Nie jest więc istotny fakt, że postanowienie o przekazaniu akt do śledztwa zapadło przed zarządzeniem w toku rozprawy właściwego postępowania dowodowego, decyduje okoliczność, że w ogóle ujawniły się na rozprawie istotne braki

w przeprowadzeniu śledztwa, chociażby to ujawnienie się nastąpiło przed przesłuchaniem świadków — np. w trakcie wysłuchania oskarżonych — o ile braki te nie dają się uzupełnić na rozprawie (18 IV 1964 — IV KZ 6(64).

Art. 463. Ujawnienie pewnych okoliczności, faktów, czy dowodów, które zostały zatajone przez oskarżonego w toku procesu — dopiero po zakończeniu postępowania karnego, wyłącza już możliwość wykorzystania ich dla wznowienia postępowania (24 X 1964 — I KO 123/64).

Art. 510. Stosownie do art. 510 k.p.k. podstawę do żądania odszkodowania — na równi ze wznowieniem postępowania — można uzyskać dzięki korzystnemu rozstrzygnięciu na skutek rewizji nadzwyczajnej, polegającemu na uniewinnieniu lub skazaniu według łagodniejszego przepisu karnego, a więc stwierdzającemu, że skazanie byłoby niesłuszne albo dlatego, iż skazano niewinnego albo dlatego, że skazano poprzędnie za cięższe przestępstwo niż oskarżony w rzeczywistości popełnił. Takie stwierdzenie zawiera w sobie ustalenie, że w każdym z tych wypadków skazanie nastąpiło z pogwałceniem prawa. Przepis ten przewiduje zwykle, zdarzające się w praktyce wypadki niesłusznego skazania w ramach prawidłowego postępowania sądów bądź w następstwie błędnej wykładni prawa, bądź też w następstwie błędnej oceny okoliczności faktycznych, przyjętych za podstawę wyroku, bądź wreszcie w następstwie obu tych błędów, zawsze jednak na podstawie zasady wyrażonej w art. 9 k.p.k. Ustawa nie może się zajmować i nie zajmuje się wypadkami niesłusznego skazania będącego następstwem nieprawidłowego postępowania sądu, a w szczególności postępowania wykazującego cechy niedopełnienia lub nienależytego dopełnienia obowiązków przez osoby uczestniczące w wymierzaniu sprawiedliwości (w wyrokowaniu).

Skoro ustawa dopuszcza możliwość odszkodowania za niesłuszne skazanie, które nastąpiło w ramach prawem przewidzianych zasad, to tym bardziej konieczne jest przyznanie prawa do odszkodowania, gdy niesłuszne skazanie było następstwem postępowania sądu, o którym mowa w ustępie poprzednim, postępowania nieprawidłowego, wykazującego znamiona zawinonego przez sąd pogwałcenia prawa, wyróżniającego się między innymi w wymierzeniu kary w granicach nieprzewidzianych przez ustawę. Ma więc tu w pełni zastosowanie rozumowanie a minori ad maius (18 VIII 1964 — II KZ 125/63).

Dekret z 22 X 1949 r. o przeпадku majątku (Dz. U. nr 65, poz. 390).

Art. 7. ust. 1. Grzywna orzeczona w tym samym wyroku obok kary przeпадku majątku nie podlega pokryciu z majątku, który z mocy tego wyroku przeszedł na rzecz Skarbu Państwa. (Zasada prawna. Uchwała składu 7 sędziów 21 I 1965 — VI KO 3/04).

Ustawa z 22 V 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo (Dz. U. nr 34, poz. 152).

Art. 2. I. Stan nietrzeźwości sprawcy przestępstw wymienionych w art. 2 ustawy z 22 V 1958 r. o zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo, jakkolwiek często towarzyszący tym przestępstwom, nie stanowi sam przez się kryterium dla ustalenia chuligańskiego charakteru czynu sprawcy.

II. O chuligańskim charakterze przestępstw wymienionych w art. 2 pkt 1) i 2) ustawy z 22 V 1958 r. ó zaostrzeniu odpowiedzialności karnej za chuligaństwo powinny decydować następujące zasadnicze kryteria:

A) Pobudki i cel działania sprawcy, przy czym pobudki polegają na chęci wybujałego wyżycia się sprawcy za wszelką cenę, chęci afirmowania przezeń swo-

jej osobowości — kosztem drastycznego przeciwstawienia się otoczeniu i obowiązującemu porządkowi prawnemu, a celem jest wyłącznie lub przede wszystkim raziące i naruszające porządek prawny okazanie nieposzanowania zasad społecznego współżycia; charakterystyczną cechą czynu sprawcy jest wówczas działanie albo w ogóle bez dającej się ustalić przyczyny, albo z przyczyny wyjątkowo błahej, wyraźnie nieadekwatnej w stosunku do działania sprawcy.

B) Sposób działania sprawcy (działającego zwykle publicznie), wskazujący na szczególne nieliczenie się sprawcy ze skutkami jego czynu, na to co się potocznie określa jako zdziczenie czy rozwydrzenie (np. przy czynnej napaści kopanie po głowie itp.).

C) Obiektywne okoliczności czynu naruszającego w sposób drastyczny zasady obowiązującego porządku prawnego, dokonanego publicznie, często w obecności zbiegowiska, który to czyn spowodował lub mógł spowodować naruszające porządek prawny wystąpienia ze strony osób postronnych albo inne przejawy szczególnego ich oburzenia. W tym jednak wypadku konieczne jest ustalenie, że sprawca — pomimo iż działał z pobudek i w celu innym niż wymienione pod A) — przynajmniej przewidywał i godził się na to, że czyn jego może wywołać tego rodzaju dodatkowe ujemne następstwa.

Istnienie chociażby jednego z kryteriów wymienionych pod A), B) i C) powinno decydować o uznaniu czynu sprawcy za mający charakter chuligański w rozumieniu ustawy z 22 V 1958 r. (14 I 1964 — R Nw 57/63).

Art. 3. Zawieszenie wykonania kary za przestępstwo o charakterze chuligańskim dopuszczalne jest wówczas tylko, gdy za celowością zawieszenia przemawiają wyjątkowe okoliczności danego przypadku (art. 3 ustawy z 22 V 1958 r.) i gdy równocześnie zachodzą warunki ogólne do zawieszenia wykonania kary, określone w art. 55 § k.k.W.P.

Zaostrzenie odpowiedzialności karnej za przestępstwa o charakterze chuligańskim, w tym także przez wykluczenie w zasadzie stosowania zawieszenia wykonania kar za takie przestępstwa, podyktowane jest względami wzmożenia prewencji ogólnej i szczególnej w stosunku do sprawców przestępstw dających się szczególnie we znaki społeczeństwu, dezorganizujących życie i naruszających spokój wielu obywateli, godzących wreszcie często w najcenniejsze ich dobra chronione prawem (29 IX 1964 — Rw 1066/64).

Ustawa z 18 VI 1959 r. o ochronie własności społecznej (Dz. U. nr 36, poz. 228).

Art. 2. Mienie będące własnością Stowarzyszenia pod nazwą „Związek Autorów i Kompozytorów Scenicznych” (ZAIKS) jest mieniem społecznym w rozumieniu przepisów o ochronie imienia społecznego.

Osoba, która w związku ze zleconą funkcją zobowiązana jest do ochrony, przechowania lub zabezpieczenia mienia społecznego, uzyskanego w wykonywaniu tej funkcji — odpowiada w sposób kwalifikowany za zagarnięcie tego mienia (art. 2 § 1 ustawy z 18 VI 1959 r., uchwała składu 7 sędziów 10 XI 1964 — VI KO 76/62).

Dekret z 20 VII 1964 r. o amnestii w związku z art. 2 § 1 k.k. (Dz. 17. nr 27, poz. 174).

Art. 1. W razie gdy przestępstwo w chwili jego popełnienia zagrożone było karą pozwalającą na zastosowanie do niego przepisów art. 1 dekretu z 20 VII 1964 r. o amnestii, a w chwili wejścia w życie wymienionego dekretu zagrożenie tego samego przestępstwa uległo zmianie wyłączającej możliwość zastosowania tych przepisów, organ powołany do stosowania amnestii bierze pod uwagę za-

grożenie karne aktualne w chwili popełnienia przestępstwa (4 II 1964 — VI KO 44/64).

Art. 3. W myśl art. 3 ust. 2 dekretu z 20 VII 1964 r. o amnestii w razie darowania kary pozbawienia wolności orzeczonej w rozmiarze do 6 miesięcy skazanie uważa się za niebyłe. Przepis ten odnosi się do wypadków, w których skazanie już prawomocnie nastąpiło. Wynika to z art. 5 ust. 1 dekretu, nakazującego umorzenie postępowania wtedy, gdy okoliczności sprawy o przestępstwo określone w art. 3 wskazują, że należałoby za nie orzec karę, która uległaby darowaniu z mocy tego ostatniego przepisu (4 II 1965 — VI KO 45/64).

Art. 2. Umorzenie postępowania na mocy przepisów dekretu z 20 VII 1964 r. o amnestii w sprawach z oskarżenia prywatnego, w konsekwencji przepisu art. 442 lit. a k.p.k. oraz art. 448 k.p.k., nie stwarza dla oskarżonego prawa do przyznania i ustalenia na jego rzecz od oskarżyciela prywatnego, poniesionych przez oskarżonego kosztów (7 I 1965 — VI KO 47/64).

Art. 7. Przepisy dekretu z 20 VII 1964 r. o amnestii stosuje się do przestępstw popełnionych przez nieletnich tylko w wypadkach wymierzenia im na podstawie art. 76 i 77 k.k. kar w ustawie przewidzianych z zastosowaniem nadzwyczajnego złagodzenia kary (7 I 1965 — VI KO 38/64).

Art. 7. Przepis art. 7 pkt 3 dekretu z 20 VII 1965 r. wyłącza spod stosowania amnestii przestępstwa o charakterze chuligańskim, przez co należy rozumieć chuligański charakter czynu, wynikający z całokształtu okoliczności sprawy, podkreślony przez sąd orzekający — nawet w wypadku niepowołania wyraźnie w sentencji wyroku odnośnego przepisu ustawy z 22 V 1958 r. (22 X 1964 — V K 694/64).

Art. 7. Jeżeli sąd I instancji nie wypowiedział się w kwestii chuligańskiego charakteru przestępstwa, to niezależnie od tego, czy akt oskarżenia na to wskazywał, sąd rewizyjny — po stosownym uprzedzeniu oskarżonego w myśl art. 324 § 2 k.p.k. — może, mimo że rewizję wniósł tylko oskarżony, uznać przypisany wyrokiem sądu I instancji czyn za mający charakter chuligański i w związku z tym ze względu na przepis art. 7 pkt 3 dekretu z 20 VII 1964 r. o amnestii odmówić zastosowania amnestii (uchwała składu 7 sędziów 19 XI 1964 — VI KO 32/64).

Zebrał

Stefan Kalinowski

3. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO W SPRAWACH ZE STOSUNKU PRACY I O ZAOPATRZENIE EMERYTALNE

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. nr 23, poz. 97).

Art. 7 i 34. Zgodnie z art. 7 ust. 2 w związku z art. 34 dekretu dla otrzymania renty inwalidzkiej konieczne jest powstanie inwalidztwa w czasie lub najpóźniej w ciągu 2 lat po ustaniu pełnego (co najmniej na tys etatu) zatrudnienia, chyba że chodzi o inwalidztwo powstałe wskutek wypadku w zatrudnieniu (w tym niższym wymiarze godzin) lub wskutek choroby zawodowej. Nietrafna jest natomiast interpretacja, że okresy pracy wykonywanej w wymiarze godzin niższym

niż w połowie nie podlegają tylko zaliczeniu do okresów zatrudnienia, wymaganych zgodnie z art. 38 dekretu o p.z.e. do otrzymania renty inwalidzkiej i że wymóg art. 7 ust. 2 nie odnosi się do art. 34 tego dekretu. W myśl tej interpretacji zakończenie zatrudnienia z art. 38 ust. 2 („w ostatnich 10 latach przed zakończeniem zatrudnienia”) nie byłoby co do daty zbieżne z zakończeniem zatrudnienia tejże osoby z art. 34 ust. 1 („stał się inwalidą w ciągu 2 lat po ustaniu zatrudnienia (art. 7)”, gdyż to ostatnie zatrudnienie mogłoby być np. o 20 lat późniejsze od zakończenia zatrudnienia z art. 38 ust. 2. Tego rodzaju przeciwstawianie przepisu art. 34 ust. 1 — przepisowi art. 38 ust. 2 — nie wynika jednak z brzmienia tych przepisów, ani ich racji prawnej.

Interpretacja taka byłaby również sprzeczna z wyraźną ratio legis przepisu art. 7 ust. 2 dekretu. Nie ulega bowiem wątpliwości, że ratio legis tego przepisu jest i intencją ustawodawcy było ograniczenie uprawnień emerytalnych osób zatrudnionych w niepełnym wymiarze godzin, np. przez 2 godziny dziennie, a więc dla których dochód z pracy nie stanowił podstawy ich utrzymania. Praca w niższym dziennym wymiarze niż w połowie nie może mieć większej wagi niż praca w pełnym wymiarze godzin (wyrok z 21 IX 1964 r. — III PU 11/64).

Art. 8, 34 i 36. Okresy wyszczególnione w art. 8 podlegają zaliczeniu do okresów zatrudnienia wymaganych do uzyskania renty (art. 29 i 38), a zatem bierze się pod uwagę tylko wówczas, gdy chodzi o ustalenie, czy osoba zainteresowana posiada okres zatrudnienia wymagany jako jeden spośród innych warunków niezbędnych do uzyskiwania renty starczej lub inwalidzkiej. Okresy te nie są jednak okresami faktycznego zatrudnienia lub z okresami z nimi zrównanymi, jakich dotyczy art. 7 dekretu o p.z.e. W szczególności okresy z art. 8 dekretu nie mają wpływu na obliczenie dwuletniego terminu z art. 34 ust. 1 dekretu, który to termin stosownie do umieszczonej w nawiasie tego przepisu wzmianki, liczyć należy od dat ustania zatrudnienia z art. 7; okresy te jako nie będące okresami z art. 7, nie uzasadniają również przyjęcia, by wypadek powstały w którejkolwiek z tych zaliczalnych z mocy art. 8 okresów, stanowił wypadek w zatrudnieniu z art. 36 dekretu i by inwalidztwo związane z takim wypadkiem uprawniało do renty wskutek wypadku w zatrudnieniu (wyrok z 15 V 1964 r. — III PU 10/64).

Art. 10. Dla określenia podstawy wymiaru renty pracownika nieuspołecznionego zakładu pracy, za którego nie były opłacane składki ryczałtowe na ubezpieczenie społeczne (§ 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 22 XI 1956 r. Dz. U. Nr 59, poz. 280 i z 1958 r. nr 26, poz. 113) miarodajne są wyłącznie zarobki ustalone przez organ właściwy do wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne.

Zarówno przepisy art. 10 dekretu o p.z.e. jak i wydane z jego upoważnienia przepisy § 9 cytowanego wyżej rozporządzenia są szczególnymi przepisami prawa materialnego, m. in. dotyczącymi określenia podstaw wymiaru renty dla trzech grup pracowników opisanych w ustępach 1—3 tego paragrafu. Rozporządzenie to jest normą prawną powszechnie obowiązującą, tj. ustawą w rozumieniu art. XI przep. wpraw. p.o.p.c, a nie jedynie instrukcją, wobec czego przepisy jego mają moc wiążącą zarówno dla organów rentowych, jak i sądów (uchwała z 23 I 1964 r. — III PO 15/63).

Art. 36 oraz § 1 i 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 1 VII 1954 r. w sprawie wypadków w zatrudnieniu (Dz. U. z 1954 r. nr 35, poz. 149, z 1958 r. nr 3, poz. 141 i z 1961 r. nr 55, poz. 312). Udział w akcji zadrzewiania kraju zalecają i akcję tę organizują komitety Frontu Jedności Narodu przez istniejące przy tych komitetach komisje zadrzewiania kraju, a takie organi-

zacje lub instytucje, jak ZHP, ZMP, szkoły i inne są jedynie wykonawcami tej akcji nie zaś zalecającymi ją i organizującymi.

Oczywiste jest, że komitety Frontu Jedności Narodu są organizacjami społecznymi. Skoro zaś skarżący, uczeń i członek ZHP, uległ wypadkowi w związku z wykonywaniem zadania zadrzewiania kraju, zleconego i zorganizowanego przez komitet Frontu Jedności Narodu — należało uznać, że spełnia on warunki z § 1 ust. 1 pkt 1, w związku z § 2 cytowanego wyżej rozporządzenia, przewidującego, że na równi z wypadkami pozostającymi w związku z zatrudnieniem, określonymi w art. 36 ust. 2 dekretu uważa się wypadki, jakim ulegają pracownicy lub osoby nie będące pracownikami w związku z wykonywaniem funkcji i zadań zleconych im przez organizacje polityczne, zawodowe lub społeczne (wyrok z 22 IV 1964 r. — III PU 2/64).

Art. 40. Istotną zmianą w inwalidztwie w rozumieniu art. 40 dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym może być także zmiana przyczyny inwalidztwa, z czego wynika, że osoba pobierająca górniczą rentę inwalidzką z przyczyn ogólnych nabywa prawo do górniczej renty inwalidzkiej z tytułu wypadku w zatrudnieniu lub choroby zawodowej, jeżeli wypadek lub choroba zawodowa powstały w czasie wykonywania pracy górniczej, chociażby nasilenie ich skutków w stopniu uzasadniającym inwalidztwo powstały po ustaniu pracy górniczej, ale w czasie pobierania górniczej renty inwalidzkiej (wyrok z 21 IX 1964 r. — III PU 13/64).

Art. 42. Jeśli rencista, jako pobierający rentę inwalidzką ukończył wiek przewidziany do renty starczej i przebywał w zatrudnieniu resztę czasu do wymaganych 25 lat od mężczyzn, a 20 od kobiet, to może wystąpić z wnioskiem o zmianę renty inwalidzkiej na rentę starczą. Od takich rencistów, którzy przeszli na rentę inwalidzką przed ukończeniem wieku starczego i przed uzyskaniem wymaganego okresu zatrudnienia i spełnią te wymagania w czasie pobierania renty inwalidzkiej rzeczywiście, dekret nie wymaga związku czasowego, tj. aby nie upłynęło więcej niż 5 lat pomiędzy ustaniem zatrudnienia, a osiągnięciem wieku. Związek czasowy dla tych osób w nieograniczonym czasie zastępuje renta inwalidzka, pobierana do ukończenia wieku starczego, ewentualnie do uzyskania wymaganego okresu zatrudnienia. Przepis art. 42 nie odnosi się natomiast do osób, które przed uzyskaniem prawa do renty inwalidzkiej, miały wymagany wiek starczy i okres zatrudnienia do nabycia renty starczej, lecz nie posiadały związku czasowego, bo już upłynął u nich okres dłuższy niż 5 lat od ustania zatrudnienia do ukończenia wieku starczego i jedynie z tego powodu przyznano im rentę inwalidzką (wyrok z 1964 r. — III PU 5/64).

Art. 46 ust. 1. Wyjaśnienie właściwej treści pojęcia „wspólności małżeńskiej w rozumieniu art. 46 ust. 1 dekretu o p.z.e. możliwe jest tylko w świetle odpowiednich przepisów kodeksu rodzinnego i w zależności od oceny „całokszału okoliczności faktycznych danej sprawy.

Renta rodzinna jest świadczeniem ekonomicznym z funduszy publicznych, które ma na celu przede wszystkim wyrównanie małżonkowi luki w jego stanie materialnym, wytworzonej wskutek zgonu drugiego małżonka udzielającego mu pomocy, której nie jest w stanie wyrównać sam własnym zarobkiem ze względu na podeszły wiek bądź inwalidztwo, lub też konieczność wychowywania dziecka. Jeżeli zatem okaże się, że pomimo zamieszkiwania małżonków w innych miejscowościach i pożyciu męża w konkubinacie ten ostatni zachował łączność ze swoją żoną i okazywał troskę o jej byt, o jej zdrowie oraz inne potrzeby, zwłaszcza udzielając jej w miarę swoich możliwości pomocy ekonomicznej, to należy uznać,

że między małżonkami istniała „wspólność małżeńska” w rozumieniu art. 46 ust. 1 dekretu o p.z.e. uzasadniająca przyznanie nierozwiedzionej żonie wdowiej renty rodzinnej (wyrok z 28 IV 1964 r. — III PU 3/64).

4. ORZECNICTWO TRYBUNAŁU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Dekret z 25 VI 1954 r. o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 97)

Art. 4. i § 7 rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Pracy i Płac z dnia 8 VII 1960 r. w sprawie określenia, którzy chałupnicy są pracownikami (Dz. U. nr 37, poz. 220, z 1961 r. nr 1 poz. 4 i 1962 r. nr 55, poz. 280).

Podlega zaliczeniu do okresów zatrudnienia okres pracy chałupniczej osobie, która pracę taką wykonywała na obszarze b. zaboru rosyjskiego między 9 VI 1920 r. (dniem wejścia w życie ustawy z dnia 19 V 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby Dz. U. poz. 272) a 1934 r. (dniem wejścia w życie ustawy z dnia 28 III 1933 r. o ubezpieczeniu społecznym (Dz. U. nr 51, poz. 396) (wyrok z 22 IV 1964 r. — II TR 66/64).

Art. 10. Ekwiwalentu za niewykorzystany urlop, wypłaconego pracownikowi po rozwiązaniu stosunku pracy nie uwzględnia się przy obliczaniu podstawy wymiaru renty (wyrok z 19 I 1963 r. — III TR 3376/61).

Art. 11 i 57. 1) Jeżeli pracownik zmienił zakład pracy z powodu reorganizacji i zaofiarowania mu niższego stanowiska, a nie z powodu redukcji etatów, przy której w ogóle zabrakło dla niego etatu, nie (można uznać jego zatrudnienia za nieprzerwane w rozumieniu ust. 4 art. 11 dekretu o p.z.e. (wyrok z 6 III 1964 r. — III TR 1550/63).

2) Osadzenie pracownika w areszcie stanowi faktycznie przerwę w wykonywaniu zatrudnienia, albowiem areszt jako przyczyna usprawiedliwiająca przerwanie pracy nie jest wymieniony w art. 11 dekretu o p.z.e. Uznać zatem należy, że pomimo nierozwiązania stosunku służbowego areszt przerywa ciągłość pracy, stanowiącą warunek przyznania dodatku z art. 57 dekretu o p.z. (wyrok z dnia 8 IX 1964 r. — IV TR 1513/63).

Art. 12. Prewencyjne odsunięcie pracownika od prac narażających go na styczność z substancjami dla niego szkodliwymi i przeniesienie go do innej pracy, nie uzasadnia zaliczenia tego pracownika do inwalidów, jeżeli badanie lekarskie nie wykazało stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu w stopniu czyniącym go częściowo niezdolnym do wykonywania zatrudnienia (wyrok z 20 X 1964 r. — IV TR 1)30/64).

Art. 36. Połowiczny niedowład spowodowany udarem mózgu, któremu podczas wykonywania normalnej swej pracy uległ pracownik cierpiący na nadciśnienie tętnicze znacznego stopnia, nie jest wypadkiem w zatrudnieniu w rozumieniu art. 36 dekretu o p.z.e.

Istotną przyczyną udaru jest bowiem przyczyna związana ściśle ze stanem zdrowia pracownika w postaci choroby nadciśnieniowej, a nie przyczyna zewnętrzna jak tego wymaga art. 36 dekretu.

Dźwiganie zaś przez pracownika w czasie wypadku paczek o ciężarze 30 do

40 kg, którą to czynność wykonywał on uprzednio stale w ramach swych codziennych obowiązków, nie uzasadnia przyjęcia (jako przyczyny zewnętrznej) istotnej rozstrzygającej roli w powstaniu wypadku. Tę bowiem rolę przypisać należy chorobie nadciśnieniowej skarżącego (wyrok z 13 III 1964 r. — II TR 312/64).

Art. 39 i § 6 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 6 V 1958 r. w sprawie zawieszania prawa do renty (Dz. U. nr 28, poz. 111, z 1962 r. nr 24, poz. 110 i nr 43, poz. 205)

Lekarsko-dentystyczna spółdzielnia pracy nie jest zakładem społecznym służby zdrowia (wyrok z 28 I 1064 r. — I TR 131)1/63).

Art. 40 i § 10 rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z dnia 27 XI 1958 r. w sprawie orzekania o inwalidztwie i zaliczania do jednej z grup inwalidów (Dz. U. nr 73, poz. 368).

W razie przeprowadzenia badania kontrolnego przed osiągnięciem przez rencistę wieku określonego w § 10 powołanego rozporządzenia decyzja obniżająca wysokość renty na podstawie wyniku tego badania, może być przez organ rentowy wydana także po osiągnięciu przez rencistę wspomnianego wieku, jednakże przed rozstrzygnięciem skargi na taką decyzję powinien Sąd w drodze odpowiedniego postępowania dowodowego (także badania lekarskiego) wyjaśnić, czy da się ustalić, że w dniu przeprowadzenia badania kontrolnego stan zdrowia rencisty uzasadniał zmianę wysokości jego renty (wyrok z 5 II 1964 r. — II TR 114/63).

Art. 45 ust. 2 i § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z 24 VI 1958 r. w sprawie warunków, w jakich uważa się rodziców i męża za pozostających na utrzymaniu pracownika (Dz. U. nr 42, poz. 200).

Za istotne przyczynianie się do utrzymania uważać należy stałą i systematyczną pomoc materialną, stanowiącą stały element środków utrzymania, na które osoba zainteresowana może liczyć i mieć na uwadze przy układaniu swego budżetu kosztów utrzymania (wyrok z U VIII 1964 r. — IV TR 2232/63).

Ustawa z 28 V 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r. nr 23, poz. 99)

Art. 32 i § 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1 XII 1956 r. w sprawie świadczeń rentowych dla osób niesłusznie pozbawionych wolności (Dz. U. nr 59, poz. 279).

Okoliczność, że w art. 32 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym górników pominięto art. lili dekretu o p.z.e. nie stoi na przeszkodzie stosowaniu przy przyznawaniu rent górniczych przepisów rozporządzenia w sprawie świadczeń rentowych dla osób niesłusznie pozbawionych wolności .

Jak wynika z treści § 1 powołanego rozporządzenia i innych, jego przepisami objęte są wszystkie osoby, które po wyzwoleniu zostały niesłusznie pozbawione wolności, niezależnie od tego, czy dana osoba była górnikiem, nauczycielem, wojskowym itp. czy też nie wykonywała żadnego zatrudnienia.

Wobec powszechnego objęcia przepisami rozporządzenia wszystkich osób niesłusznie pozbawionych wolności, nie zachodziła potrzeba normowania uprawnień tych osób w odrębnych przepisach rentowych dla górników (wyrok z 11 VI 1964 r. — I TR 367/64).

Dekret z 19 I 1957 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin (Dz. U. z 1958 r., poz. 273).

Art. 9. Służba na parowozie, pełniona przed złożeniem egzaminu ścisłego na pomocnika maszynisty, nie ma charakteru stałego zatrudnienia na parowozie

w rozumieniu art. 9 dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych. Służba ta miała charakter zajęcia próbnego, a nie „stałej służby na parowozie”, której wymaga arty. 9 dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych. Dlatego nie może być ona liczona korzystniej, tj. 14 miesięcy za jeden rok (wyrok z 31 VII 1964 r. — IV TR 1636/63).

Art. 41 ust. 2. Zaliczenie okresu służby wojskowej do okresów zatrudnienia na kolei nie jest uzależnione od tego, aby praca na kolei poprzedzająca służbę wojskową była wykonywana na stanowisku uprawniającym do dodatku za wysługę lat (wyrok z 13 III 1964 r. — III TR 970/63).

Art. 41 ust. 3. Dla zastosowania ust. 3 art. 41 dekretu o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych konieczne jest wyraźne stwierdzenie w orzeczeniu komisji rehabilitacyjnej, że zwolnienie z pracy na kolei było niesłuszne (wyrok z 28 IV 1964 r. — II TR 335/63).

Art. 42. (Ponieważ w sprawach nie unormowanych dekret o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych stosuje się odpowiedni przepis dekretu o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym, słuszne i celowe jest stosowanie tej zasady także w zakresie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 24 XI 1959 r. w sprawie postępowania przy ustalaniu prawa do świadczeń (Dz. U. nr 65, poz. 393) a m, in. § 29 rozporządzenia w sprawie umorzenia postępowania (wyrok z 16 IV 1964 r. — I TR 1672/63).

Dekret z 14 VIII 1954 r. o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin (Dz. 17. z 1958 r. nr 23, poz. 98)

Art. 17 ust. 4. Orzeczenie Wojskowej Komisji Lekarskiej co do związku przyczynowego niezdolności do pracy inwalidy wojskowego z jego służbą wojskową podlega kontroli sądu ubezpieczeń społecznych w ramach skargi na decyzję organu rentowego (wyrok z 6 VIII 1964 r. — II TR 1846/63).

Rozporządzenie Ministra Pracy i Opieki Społecznej z 21 VI 1958 r. w sprawie rent dla byłych właścicieli niektórych nieruchomości rolnych i leśnych przejętych na własność państwa (Dz. U. nr 43, poz. 211).

§ 1. Właściciele nieruchomości, przejętej na własność Państwa na zasadzie ustawy o sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych i leśnych oraz uporządkowaniu niektórych spraw, związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego (poz. 71 Dz. Ust. z 1958 r.), który nie przyjął zaofiarowanej mu nieruchomości zastępczej, ma prawo do renty określonej w przepisach o powszechnym zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (wyrok z 8 I 1964 r. — III TR 2326/62).

Zebrał
Tadeusz Wasylecki

5. ORZECZNICTWO GŁÓWNEJ KOMISJI ARBITRAŻOWEJ

Rozporządzenie Rady Ministrów z 3 V 1960 r. — w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. nr 26, poz. 148)

§ 22. Roszczenie dostawcy o uiszczenie potrąconej bezpodstawnie przez odbiorcę części należności za dostawę jest roszczeniem o zapłatę za dostarczony

towar, a wobec tego bieg terminu prekluzyjnego dla dochodzenia takiego roszczenia rozpoczyna się w dacie, w której dostawa została wykonana.

Z motywów uzasadnienia:

... Wystawienie przez pozwanego noty obciążającej powoda odszkodowaniem umownym w kwocie, o którą chodzi w niniejszym sporze oraz potrącenie tej kwoty z faktury powoda, wystawionej na należność za dostarczone taczki, nie było równoznaczne z realną zapłatą tej kwoty przez powoda, przy czym powód nie udowodnił, a nawet nie twierdził, aby taka realna zapłata kiedykolwiek nastąpiła. Jeżeli — jak twierdzi powód — wierzytelność wyrażająca się w. w. kwotą w rzeczywistości pozwanemu nie służyła, to zgłoszenie jej do potrącenia z długu pozwanego było prawnie bezskuteczne, to znaczy nie spowodowało umorzenia części tego długu (art. 254 k.z.). W rezultacie powodowi przysługiwało nadal roszczenie o zapłatę należności za dostawę, ograniczone do tej części należności, która nie została pokryta, natomiast nie powstało po jego stronie nowe roszczenie z tytułu nienależnego świadczenia, skoro takie świadczenie nie zostało realnie dokonane ... (4 XII 1963 r. — BO — 9377/63).

§ 22. Bieg terminu prekluzyjnego dla dochodzenia roszczenia o zapłatę należności za prace projektowe częściowo wykonane, a następnie przerwane na skutek odstąpienia od umowy przez zlecającego — rozpoczyna się w dacie przerwania robót (28 X 1963 r. BO — 7374/63).

§ 22 i 53. Postępowanie arbitrażowe, zawieszony w celu uzyskania przez stronę decyzji organu administracyjnego, ulega umorzeniu po upływie roku od dnia, w którym strona powodowa mogła przedłożyć tę decyzję komisji arbitrażowej (OKA Warszawa, 17 X 1963 r. — 4 Wa-11825/63).

§ 93. Początek biegu rocznego terminu przewidzianego w § 93 ust. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 3 V 1960 r. w sprawie organizacji państwowych komisji arbitrażowych i trybu postępowania arbitrażowego (Dz. U. nr 26, poz. 148) liczy się w przypadku, gdy chodzi o zaopatrzenie w klauzulę wykonalności nakazu zapłaty, od upływu terminu na wniesienie sprzeciwu od nakazu zapłaty (14 X 1963 r. — BO-3132/63).

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 9 IV 1959 r., — w sprawie przydziałów, rozdzielników i uzgodnień dostaw oraz ogólnych warunków dostawy pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 37, poz. 167 — zm. M. P. z 1961 r. nr 84, poz.: 350)

§ 79 i 94. Niedopuszczalne jest zwolnienie dostawcy — w drodze rozwiązania umowy za wzajemną zgodą stron — od zapłaty już należnego odszkodowania umownego za niewykonanie tej umowy (OKA-Lublin 24 IX 1963 r. — Lb. 1947/63).

§ 85. Od obowiązku zapłaty odszkodowania umownego (kary) za opóźnienie wykonania, bądź za niewykonanie umowy dostawy, centrala importowa nie może być zwolniona na tej podstawie, że niewykonanie zobowiązań umownych spowodowane zostało decyzją jednostki nadrzędnej tej centrali, korygującą jej zadania planowe bez porozumienia z odbiorcą i jego jednostką nadrzędną; taka decyzja nie jest wiążąca dla odbiorcy (29 XI 1963 r. I-7553/63).

§ 91. Ani zły stan finansowy jednostki obowiązanej do zapłaty odszkodowania umownego, ani zagrożenie równowagi budżetowej tej jednostki nie stanowią dostatecznej podstawy do obniżenia (miarkowania) tego odszkodowania przez komisję arbitrażową (24 VIII 1963 r. — BO-3432/63).

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 2 IV 1963 r. — w sprawie przydziałów, rozdzielników i uzgodnień dostaw oraz ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym pomiędzy jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 34 poz. 172)

§ 4 i 7. Porozumienie ustalające, że reklamacje odbiorcy z tytułu wad (uszkodzeń) dokonane po wyładunku i odbiorze towaru uznane będą za bezskuteczne, może się odnosić tylko do tych wad (uszkodzeń), których stwierdzenie było możliwe przy odbiorze, nie może natomiast obejmować przypadków wad ukrytych, gdyż stanowiłoby to niedopuszczalne ograniczenie odpowiedzialności dostawcy z tytułu rękojmi za wady (14 X 1963 r. — BO-5737/63).

§ 18. Zgłoszenie przez hutę (dostawcę) zastrzeżeń co do terminu dostawy wyrobów hutniczych podanego w zamówieniu odbiorcy jest prawnie skuteczne tylko o tyle, o ile zostało dokonane w czasokresie, przewidzianym przepisami na potwierdzenie zamówienia (29 X 1963 r. — I-9320/63).

§ 28. Użytkownik sprzętu rolniczego przy dochodzeniu roszczeń z tytułu udzielonej za ten sprzęt przez producenta gwarancji nie ma obowiązku udowadniać wady ekspertyzą biegłego (22 X 1963 r. — I-6240/63).

§ 34. Roszczenie odbiorcy o zwrot ceny zapłaconej za towar postawiony dostawcy do dyspozycji ze względu na wady powodujące, że towar ten oczywiście nie nadaje się do użytku, jest roszczeniem opartym nie na rękojmi dostawcy za wady fizyczne, lecz na jego winie (odpowiedzialność deliktowa), a wobec tego roszczenie to nie jest uzależnione od dopełnienia przez odbiorcę czynności zachowawczych, przewidzianych w § 34 ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym, w szczególności od zgłoszenia reklamacji w zakreślonym w powyższym przepisie terminie (21 X 1963 r. — BO-5841/63).

§§ 36 i 38. W myśl przepisów ogólnych warunków dostaw z 1963 r. (M. P. nr 34, poz. 172) w przypadku ujawnienia się wady w okresie gwarancyjnym udzielającemu gwarancji, a nie nabywcy, służy wybór sposobu zaspokojenia roszczeń nabywcy z tytułu gwarancji, a mianowicie: przez usunięcie wady przedmiotu sprzedanego, bądź też przez wymianę tego przedmiotu na inny wolny od wad.

Z motywów uzasadnienia:

... Postanowienie § 38 ust. 2 pkt 5 ogólnych warunków dostaw w obrocie krajowym (M. P. z 1963 r. nr 34, poz. 172) co do tego, co winna zawierać karta gwarancyjna, może być interpretowane tylko łącznie z § 36 ust. 1 o.w.d.

Z zestawienia tych przepisów należy dojść do wniosku, że w przypadku ujawnienia się wady w okresie gwarancyjnym wybór sposobu załatwienia roszczeń nabywcy z gwarancji poprzez usunięcie wady w przedmiocie sprzedanym, czy też poprzez wymianę tego przedmiotu na inny bez wad, należy do udzielającego gwarancji, a nie do nabywcy. Wynika to wyraźnie z § 36 ust. 1 o.w.d., który mówi o gwarancji, stanowiącego, że w razie ujawnienia w ustalonym terminie wad fizycznych producent usunie je w najkrótszym czasie lub w zamian przedmiotów wadliwych dostarczy wolne od wad.

Należy podkreślić, że w obrocie wykształciła się również praktyka, że z gwarancji wypływa dla nabywcy prawo do żądania usunięcia wadliwości w działaniu przedmiotu, na który otrzymał gwarancję, a nie prawo do żądania już po pierwszej wadzie czy usterce wymiany przedmiotu na inny bez wad...

... Niemniej Główna Komisja Arbitrażowa — wbrew stanowisku pozwanych Zakładów — przyjęła, że w karcie gwarancyjnej winno się znaleźć postanowienie, czy i w jakich okolicznościach nabywcy służyć będzie prawo do żądania wymiany

roweru na inny bez wad, lub nawet prawo do odstąpienia od umowy i żądania zwrotu ceny. Zgodnie bowiem ze wskazanym na wstępie § 38 ust. 2 pkt 5 o.w.d. gwarancja, jaką obowiązani są udzielać producenci, winna zawierać postanowienie regulujące to zagadnienie. Jeżeli chodzi o merytoryczną treść tego postanowienia karty gwarancyjnej, to należy przede wszystkim podkreślić, że prawo żądania wymiany roweru na inny bez wad lub prawo odstąpienia od umowy może mieć miejsce w przypadku, kiedy producent lub jednostka dokonująca napraw gwarancyjnych w jego imieniu nie wykona zobowiązań, wynikających z umowy gwarancyjnej, w terminie przewidzianym w karcie gwarancyjnej. Może to mieć miejsce również wtedy, kiedy — na skutek częstotliwości napraw gwarancyjnych związanej bądź to z jakością samego przedmiotu, bądź z jakością naprawy gwarancyjnej — nabywca zasadnie straci zaufanie co do możliwości prawidłowego funkcjonowania samego przedmiotu, na który udzielono gwarancji.

Dopiero w tych warunkach nabywca może dochodzić roszczeń z tytułu rękojmi i na zasadzie art. 325 k.z. odstąpić od umowy i żądać zwrotu ceny albo domagać się dostarczenia innego przedmiotu tego samego gatunku i rodzaju, ale wolnego od wad (24 I 1964 r. — 1-420/64.)

§ 68. Gdy dostawca policzył za towar, na który w chwili wykonania dostawy nie było jeszcze ustalonej ceny obowiązującej, cenę niższą niż później ustalona, wówczas odbiorca, któremu wiadomy był fakt braku ustalonej ceny i który mimo to odsprzedał ten towar innej jednostce, obowiązany jest dopłacić dostawcy różnicę ceny.

Z motywów uzasadnienia:

... W danym przypadku powód, fakturując dostawy ze wskazaniem cennika 64-Z 60, równocześnie umieścił na fakturach klauzule, z których należało wnosić że cena objęta fakturą jest ceną tymczasową (do czasu zatwierdzenia ceny obowiązującej przez organa cenowe). Ponieważ obowiązujący reżim cen nie przewiduje takiej ceny tymczasowej, przeto zastrzeżenia te, w zestawieniu przy tym z powołaniem niewłaściwego cennika, powinny być rozumiane przez odbiorcę jako wskazanie braku obowiązującej ceny. Strona pozwana zatem nie może zasłaniać się nieznaną jakością faktu braku obowiązującej ceny w chwili wykonania dostaw, tym bardziej, że jest ona specjalistycznym zakładem prowadzącym zaopatrzenie techniczne i materiałowe, w związku z czym tryb ustalania cen powinien być jej znany. Godząc się więc na dostawy, na które nie było ustalonej ceny, strona pozwana musiała liczyć się z możliwością, że policzona jej cena okaże się niezgodna z ceną obowiązującą, wobec czego w świetle przepisu § 68 ust. 2 o.w.d. nie ma podstaw do zwolnienia jej od obowiązku dopłaty do ceny, skoro okazała się ona wyższa od ceny, po której wykonano dostawy.

Pogląd wyrażony w zaskarżonym orzeczeniu, że powyższa zasada rozliczeń ma zastosowanie tylko w obrocie zaopatrzeniowym, a nie w przypadku przeznaczenia przedmiotu dostawy do dalszej odsprzedaży, nie znajduje uzasadnienia w wyżej wskazanym § 68 o.w.d. (30 X 1963 r. — BO-2206/63).

Zarządzenie Przewodniczącego Komisji Planowania przy Radzie Ministrów z 16 X 1959 r. — w sprawie uzgodnień dostaw i ogólnych warunków dostaw związanych z obrotem z zagranicą jednostkami gospodarki uspołecznionej (M. P. nr 92, poz. 494, zm. M. P. z 1961 r., nr 84, poz. 250).

§§ 28 i 37 o.w.d. import. Gdy w umowie z przedsiębiorstwem handlu zagranicznego nabywca krajowy zastrzegł, że dostawa artykułu importowanego ma być wykonana w specjalnym opakowaniu, przy czym zastrzeżenie takiego opakowania

nie było wywołane potrzebą ochrony towaru przed uszkodzeniem w transporcie, lecz miało na względzie inny cel, jak np. potrzebę dostosowania się do wymogów obrotu krajowego, wówczas w przypadku dostarczenia przez przedsiębiorstwo handlu zagraniczenego towaru importowanego w opakowaniu niezgodnym z umową, przedsiębiorstwo to obowiązane jest zapłacić nabywcy krajowemu odszkodowanie umowne w wysokości 5% wartości dostawy. Natomiast odszkodowanie umowne w wysokości 5% wartości opakowania należy się wówczas, gdy opakowanie szczególnie zastrzeżone zostało w umowie wyłącznie dla zabezpieczenia towaru przed uszkodzeniem w transporcie i mimo użycia opakowania niezgodnego z umową, towar importowany nadszedł na miejsce przeznaczenia w stanie nieuszkodzonym 28 X 1963 r. — BO-7408/63).

§ 37 *o.w.d. import.* Ody towar importowany został dostarczony nabywcy krajowemu w jednostkach ładunkowych o wadze niezgodnej z postanowieniami umowy dostawy, wówczas przedsiębiorstwo handlu zagranicznego obowiązane jest pokryć wynikłe stąd dla nabywcy krajowego szkody rzeczywiste, brak jest natomiast podstaw do obciążenia tego przedsiębiorstwa odszkodowaniem umownym przewidzianym dla wypadków dostawy towaru importowego z wadami, bądź w nieodpowiednim opakowaniu (11 XI 1963 r. — BO-7449/63).

§§ 37 i 39 *o.w.d. import.* 1) Zgodnie z przepisami ogólnych warunków dostaw towarów pochodzących z importu nabywca ma prawo do żądania skumulowanych odszkodowań umownych: z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy dostawy oraz z tytułu zwłoki w dostawie. Natomiast niedopuszczalna jest kumulacja roszczenia z tytułu odszkodowania umownego z roszczeniem o pokrycie szkód rzeczywistych na zasadach ogólnych; pokrycia tych szkód rzeczywistych nabywca może dochodzić tylko wówczas, o ile przewyższają one odszkodowanie umowne.

2) Sprzedawca (przedsiębiorstwo handlu zagranicznego) nie odpowiada za uszkodzenie towaru, które nastąpiło po przejściu niebezpieczeństwa na nabywcę, a brak jest danych wskazujących, że uszkodzenie to nastąpiło z przyczyn, za które odpowiadałby dostawca zagraniczny.

Z motywów uzasadnienia:

... Jeśli uszkodzenie towaru nastąpiło po przejściu niebezpieczeństwa na nabywcę — np. w czasie transportu od granicy polskiej do stacji 'przeznaczenia' — i nie ma podstaw do przyjęcia, że uszkodzenie to nastąpiło na skutek przyczyn, za które odpowiadałby dostawca zagraniczny, to nie można mówić o wadzie towaru w rozumieniu przepisów ogólnych warunków dostaw towarów pochodzących z importu, a co najwyżej o przysługujących nabywcy z tego tytułu roszczeniach w stosunku do przewoźnika, względnie do zakładu ubezpieczeń... (27 IX 1963 r. — 1-6823/63).

Ustawa z 17 II 1961 r. o spółdzielniach i ich związkach (Dz. U. nr 12, poz. 61)

Art. 47 § 1 i art. 48 § 1. Pełnomocnictwo do zawarcia umowy dostawy w imieniu jednostki spółdzielczej może być udzielone w sposób dorozumiany (per facta concludentia). Przyjęcie przez komisję arbitrażową istnienia takiego pełnomocnictwa musi być oparte na ustalonych w toku postępowania okolicznościach, wskazujących niewątpliwie na upoważnienie osoby zawierającej umowę do działania w imieniu jednostki reprezentowanej (17 II 1964 r. — BO-1015/64 i 17 II 1964 r. — BO-854/64).

Zarządzenie Ministra Oświaty z 20 V 1963 r. w sprawie trybu uzgadniania cen artykułów nietypowych produkowanych dla jednostek gospodarki społecznej

przez przedsiębiorstwa przemysłowe i warsztaty szkolne, podległe Ministerstwu Oświaty (Dz. Urz. Min. Ośw. nr 7, poz. 55)

Cena za roboty wykonane przez warsztaty szkolne winna być obliczona zgodnie z obowiązującymi cennikami; tylko w braku takich cenników warsztaty szkolne mogą liczyć cenę ustaloną według kalkulacji wynikowej (12 IX 1963 r. — I-6241/63).

Zarządzenie Prezesa Komitetu do spraw Urbanistyki i Architektury z 11 VII 1957 r. — w sprawie ramowych zasad sporządzania i zatwierdzania założeń oraz dokumentacji projektowo-kosztorysowej dla inwestycji (M. P. nr 62, poz. 383)

Biuro projektów, które dostarczyło inwestorowi projekt wstępny osiedla po upływie umówionego terminu, nie może uchylić się od obowiązku zapłaty odszkodowania umownego za zwłokę na tej podstawie, że zwłoka ta powstała na skutek zbyt długiego rozpatrywania tego projektu przez służbę architektoniczno-budowlaną dokonującą akceptacji projektu (11 XII 1963 r. — BO-8194/63).

Uchwała Rady Ministrów z 14 VII 1960 r. — w sprawie powszechnej rewizji założeń i dokumentacji projektowo-kosztorysowej inwestycji planu 5-letniego na lata 1961—1965 (M. P. nr 61, poz. 288)

Jeżeli po zawarciu przewidującej wynagrodzenie ryczałtowe umowy o wykonanie robót budowlanych strony zawarły porozumienie dodatkowe, w myśl którego ustalono — celem uzyskania oszczędności — że zamiast części robót przewidzianych ryczałtem umownym wykonane zostaną roboty zamienne, to wykonawca obowiązany był wykonać te roboty zamienne i zafakturować je przy zastosowaniu właściwych dla tych robót cen jednostkowych, choćby inwestor nie dostarczył we właściwym czasie, przewidzianego porozumieniem dodatkowym kosztorysu zamiennego (24 XII 1963 r. — BO-8990/63).

Rozporządzenie Ministrów Budownictwa oraz Gospodarki Komunalnej z 9 X 1956 r. — w sprawie urządzeń instalacji wodociągowych i kanalizacyjnych (Dz. U. nr 48, poz. 216). Uchwała Rady Ministrów z 13 IX 1961 r. — w sprawie zasad opracowania szczegółowych planów miejskiego budownictwa mieszkaniowego oraz zasad planowania i finansowania tego budownictwa i urządzeń towarzyszących na okres lat 1961—1965 (M. P. nr 78, poz. 325)

Inwestor osiedla mieszkaniowego, w tym także inwestor spółdzielczy, obowiązany jest ponieść koszty budowy wewnątrz-osiedlowych urządzeń uzbrojenia terenu, w szczególności wewnątrzosiedlowej sieci wodociągowo-kanalizacyjnej (24 XII 1963 r. — BO-8360/63).

Kodeks morski (Dz. U. z 1961 r. nr 58, poz. 318)

Art 14§ i 122 § 2. Gdy zostanie stwierdzone, że ilość towaru faktycznie przewieziona statkiem jest większa od ilości wskazanej w konosamencie, wówczas przewoźnikowi morskemu należy się opłata za przewóz (fracht) od ilości faktycznie przewiezionej (4 XII 1963 r. — BO 8285/63).

Zebrał
Zenon Kłafkowski